

Handläggare
Inger Cronlund
Telefon: 085081203354

Till
Kommunstyrelsen

Kontorsyttrande över remiss av Betänkandet Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talande språk dnr KS 2019/286

Förvaltningens yttrande

Stadsdelsförvaltningen överlämnar kontorsyttrandet som svar på remissen.

Fredrik Jurdell
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen Stockholm stad har remitterat betänkandet *Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talande språk*. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 mars 2019.

Tolkutredningens förslag syftar till ett flexibelt, rättssäkert och effektivt system för att långsiktigt säkra behoven av kvalitativa tolktjänster inom offentlig sektor. En viktig del för att uppfylla ovanstående är att utbildningen av tolkyrket kvalitetssäkras med tydliga krav på både grundutbildning och praktik.

Vidare ser tolkutredningen behov att stärka styrningen från offentlig sektor för att öka rättssäkerheten för den enskilde. Ökade kvalitetskrav ställer krav på bättre beställarkompetens och utvecklad uppföljning. Tolkutredningen förslår även förbud mot barntolkning

Förvaltningen ställer sig bakom samtliga delar i betänkandet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen Stockholm stad har remitterat betänkandet *Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talande språk*. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 mars 2019.

Regeringen beslutade den 9 oktober 2017 (dir. 2017:104) att tillkalla en särskild utredare för att göra en översyn av samhällets behov av och tillgång till tolkar. Uppdraget omfattade även att lämna förslag på ett flexibelt, rättssäkert och effektivt system för att samhällets nuvarande och framtida behov av tolktjänster i talande språk ska tillgodoses.

Behovet av tolktjänster bedöms bli långvarigt betydande bland annat till följd av ökningen av antalet asylsökande under åren 2015-2016.

Dagens tolktjänster fullgörs i samverkan mellan offentlig sektor, privata och offentliga tolkförmedlingar och 5-6000 tolkar, i regel självständiga uppdragstagare. De samlade kostnaderna för sektorn utgör cirka två miljarder kronor per år. Tolkyrket är krävande, men flertalet tolkar saknar såväl auktorisation som tolkutbildning, eftersom det hittills ändå varit möjligt att arbeta som tolk.

Utredningen som antagit namnet Tolkutredningen överlämnade sitt betänkande *Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talande språk* till gymnasie- och kunskapslyftsministern Anna Ekström den 11 december 2018. Kommunstyrelsen Stockholm stad har remitterat betänkandet till stadsledningskontoret, fyra facknämnder och tre stadsdelsnämnder, bland annat Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Ärendet

Tolkutredningens förslag handlar i första hand om en professionalisering av tolkyrket. Utbildningen ska kvalitetssäkras med grundkrav på både utbildning och praktik. Tolkutredningen föreslår att utbildningen företrädesvis ska ske inom högskola och att den breddas till fler lärosäten. Auktorisation ska i fortsättningen vara möjlig för tolkar som skaffat sig annan godkänd tolkutbildning eller validerats mot sådan utbildning.

Utredningen föreslår att stat och offentlig sektor i huvudsak ska använda tjänster från tolkar som är auktoriserade eller har registrerats med godkänd utbildning.

Tolkutredningen förslår förbud mot barntolkning. Endast professionella tolkar ska nyttjas, vilket är helt i linje med barnkonventionens barnperspektiv. Utredningen knyter an till de utgångspunkter som lett till reglering av barntolkning i Norge och Danmark och föreslår ett liknande förbud i Sverige.

En särskild fråga som beaktas i uppdraget handlar om att utveckla kunskapen av barnperspektivet vid tolkning för barn.

Tolkutredningen ser behov av att stärka styrningen från offentlig sektor för att öka rättssäkerheten för den enskilde. Ökade kvalitetskrav ställer krav på bättre beställarkompetens och utvecklad uppföljning. Vid upphandling ska krav på auktoriserade tolkar ställas på likande sätt som sker vid exempelvis domstolarna. Vidare anser utredarna att tillsynen av tolkförmedlingar behöver utvecklas, liksom tillsynen av auktoriserade och utbildade tolkar.

Tolkutredningen föreslår att en enhetlig statlig tolkportal för samordning och beställning av statens tolktjänster utvecklas. Genom en samlad portal kan tillgång till tolkar i olika språk och med olika kompetenser matchas mot myndigheters behov, kompetensmässigt, geografiskt och tidsmässigt. För tolkarna själva kan målet om ökad sysselsättning ges en reell innebörd.

Kommuner och landsting bedöms årligen svara för närmare drygt en miljard kronor av de offentligt finansierade tolktjänsterna i landet. Utredningen bedömer att en ökad samordning och effektivisering kan ge stora samhällsvinster. Ökad beställarkompetens, tydligare riktlinjer, nyttjande av internt eget språkstöd, nya tekniska lösningar och ökad samverkan mellan kommun och landsting är förslag på några utvecklingsområden.

Tolkutredningen poängterar att förslagen inte bara handlar om det enskilda ärendet utan även om integrationsfrågor i allmänhet och demokratiseringsprocessen i samhället, där alla ska ha möjlighet att göra sin röst hörd på ett likartat sätt. För att upprätthålla ett demokratiskt och integrerat samhälle i framtiden måste även möjlighet till tolkning av smalare språk säkerställas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldreomsorg och omsorg om funktionsnedsatta samt psykisk ohälsa. Ärendet bedöms vara neutralt ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utredningens förslag syftar till ett flexibelt, rättssäkert och effektivt system för att långsiktigt säkra behoven av kvalitativa tolktjänster inom offentlig sektor. Förvaltningen ställer sig bakom samtliga delar i betänkandet.

Förvaltningens erfarenhet av tolktjänster stämmer väl överens med tolkutredningens, det vill säga att det är stora kvalitetskillnader mellan olika tolkar. Förvaltningens tjänstemän uppger att det ibland är svårt att bedöma tolkarnas kompetens, vilket skapar osäkerhet vid samtalen. Förvaltning stödjer förslaget att endast tolkar som är auktoriserade eller har registrerats med godkänd utbildning ska användas.

Barntolkning förekommer undantagsvis i förvaltningen. Förvaltningen anser att det är viktigt att barnrättsperspektivet beaktas och att barntolkning inte ska förekomma samt att särskilt utbildade tolkar ska användas vid de tillfällen barnen inte kan svenska.

Förvaltningen inväntar resultatet av en statlig tolkportal och ser det som en möjlighet att underlätta beställning av kvalitetssäkrade tolktjänster.

Förvaltningen anser liksom tolkutredningen att tolkförmedling inte bara handlar om rättssäkerhet utan även om integrationsfrågor generellt och möjligheten för alla att göra sin hörd på ett likartat sätt. Förvaltningen har haft problem att hitta tolkar till vissa språk eller dialekter och anser att det är viktigt att möjlighet till tolkning av smalare språk erbjuds.

Inom nämndens olika verksamheter används verksamhetsspecifik terminologi. Ett förslag från förvaltningen är det ska finnas möjlighet att beställa tolkar med särskild kompetens inom ett område, till exempel inom Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

